

Universitatea din Bucuresti

Facultatea de Psihologie si Stiintele Educatiei

Departamentul pentru Pedagogia Invatamantului Primar si Prescolar- Bucuresti

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

– continuare studii 2007-2008 –

asist univ drd. **Bucur Cristian**

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

Ce este aptitudinea? ...

Profesorul Golu arata ca aptitudinea :

- ψ semnifica gradul de organizare a sistemului personalitatii sub aspect adaptativ-instrumental concret
- ψ exprima potentialul adaptativ general al individului uman, pe baza caruia el reuseste sa faca fata mai mult sau mai putin bine multitudinii situatiilor si solicitarilor externe si sa-si satisfaca starile de necesitate.
- ψ potential instrumental-adaptativ care permite celui ce-l poseda realizarea, intr-unul sau in mai multe domenii de activitate recunoscute social, a unor performante superioare mediei

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

Putem sa definim aptitudinile prin raportarea lor la :

- ψ capacitati
  - ψ “aptitudinea este substratul congenital al unei capacitati, preexistand acesteia din urma...; numai capacitatea poate fi obiectul unei aprecieri directe, aptitudinea fiind o virtualitate”(PIERON).
  - ψ aptitudinea este interpretata ca o conditie congenitala a unei anumite modalitati de eficienta. Aceasta definitie este insa inacceptabila dupa opinia altor autori.
  - ψ REUCHLIN: chiar daca am reusi sa eliminam influenta oricarei formatii educative sistematice, nu vom putea cunoaste niciodata substratul congenital decat in starea in care l-au adus conditiile de viața pe care subiectul le-a cunoscut inainte de a fi examinat, conditii ce sunt in functie de factori socio-economici”.

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

ψ finalitati

ψ cei mai mulți psihologi, atunci când definesc aptitudinile, se refera la rezultatul obtinut in urma intrării lor în funcțiune.

ψ finalitatea aptitudinilor reprezinta obtinerea unui randament superior mediei, intr-un anume domeniu de activitate.

ψ TG. ANDREWS -aptitudinea este posibilitatea unui individ de a dobandi sau ameliora un anumit randament, dacă este plasat in conditii si daca este antrenat.

ψ recent notiunea de randament a fost înlocuită cu cea de "comportament eficient".

ψ N MITROFAN: „Aptitudinea este o formatiune psihologica complexa la nivelul personalitatii care...faciliteaza un comportament eficient al individului in cadrul activitatii”.

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

ψ sesizarea
continutului specific

ψ in structura aptitudinilor se introduc o multitudine de componente psihice (informatii, deprinderi, interese, capacitati).

Zlate preciza ca aptitudinea : **reprezinta un complex de procese si insusiri psihice individuale, structurate intr-un mod original, care permite efectuarea cu succes a anumitor activitati.**

ψ aptitudinea raspunde la intrebarea: „ce poate si ce face efectiv un anumit individ in cadrul activitatii pe care o desfasoara?”

ψ se leaga intotdeauna de performanta si eficienta, in dublul sau inteles: cantitativ si calitativ.

Nu orice insusire psihica este aptitudine, ci **doar acelea care indeplinesc anumite conditii:**

ψ sa fie individuala, diferentiatoare in planul randamentului activitatii;

ψ sa asigure efectiv finalitatea activitatii;

ψ sa contribuie la realizarea unui nivel calitativ superior al activitatii;

ψ sa dispuna de un mare grad de operationalitate si eficienta.

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

Forma calitativ superioara de manifestare a aptitudinilor complexe este **talentul**.

Ce ar insemna ca George are talent la ...

- ψ **muzica ?** ... interpreteaza intr-un mod unic, personal anumite bucati muzicale
- ψ **literatura ?** ... reuseste ca prin poezie, dramaturgie sau proza sa-l aduca pe cititor intr-o anumita stare afectiva si/sau cognitiva, urmarita de Mihai
- ψ **actorie ?** ... reuseste sa transmita ascultatorilor sau spectatorilor o anumita stare afectiva cognitiva, urmarita de autor sau regizor
- ψ **matematica ?** ... reuseste sa rezolve probleme sau exercitii folosind mijloace noi

Talentul se deosebeste de aptitudine prin:

- ↗ gradul inalt de dezvoltare a aptitudinilor
- ↗ imbinarea lor corespunzatoare,

} ceea ce face posibila **creatia de valori noi si originale**.

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

Forma cea mai inalta de dezvoltare a aptitudinilor o reprezinta **geniul**.

Cateva exemple de personalitati geniale ...

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

Aptitudinea reprezinta o matrice interna care se „muleaza” pe o forma de activitate si care, la randul ei, genereaza o activitate.

M Golu- aptitudinea presupune o **structura complexa, multidimensionala**, in care se articuleaza si se **integreaza diverse entitati psihice, motorii si fizico-constitutionale**, dupa o schema si **formula comuna mai multor indivizi si, in acelasi timp, diferita de la un individ la altul.**

Schema structurala generala a aptitudinii cuprinde 4 verigi:

ψ informatională	ansamblu organizat de reprezentari, cunostinte, idei, intelegeri si interpretari despre domeniul obiectiv al activitatii
ψ procesual-operatorie	sistem incheiat de operatori si conditii logice care se aplica elementelor informationale pentru realizarea modelului intern
ψ executivă	include actiuni si procedee mentale si motorii de punere in aplicare
ψ dinamogena si autointarire	reprezentata de motivatie si afectivitate
ψ reglatorie	- selectare si orientare valorica- sistemul atitudinal - coordonare, optimizare si perfectionare- functia evaluativ-critica a constiintei si de vointa

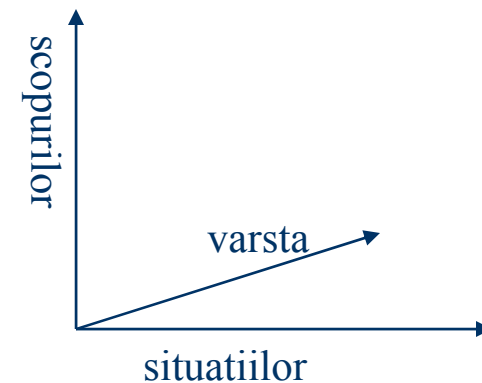
PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

Structura aptitudinii are un caracter dinamic

Din punct de vedere **individual**, este inalt variabila atat din punct de vedere al *scopurilor* si *situatiilor*, cat si al *varstei*.

Finalitatile- produsele realizate nesituandu-se toate la acelasi nivel valoric si neavand aceeasi frecventa in derularea temporala.

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

Din acest punct de vedere- temporal- exista 3 stadii:

In acceptiunea restransa, aptitudinile au, in general, o aparitie precoce. Viteza lor de dezvoltare nu este identica la toti indivizii.

Ritmul dezvoltarii aptitudinilor nu este deloc unul rectiliniu si nici egal in salturi.

depinde de perioadele de dezvoltare, de interesele specifice unor varste si de declinul lor in alte perioade, de conditiile biologice si sociale, chiar geografice.

Pe durata maturitatii aptitudinea ramane la un nivel oarecum constant atata vreme cat nu intervin probleme patologice.

o data cu o anumita varsta (este sugerata varsta de 70 ani), apare o diminuare a acestor aptitudini.

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

Aptitudinile se **clasifica**:

ψ aptitudini **generale**

ψ aptitudini **speciale**

aptitudini generale

📖 aptitudine care este solicitata si intervine in orice fel de activitate a omului sau in rezolvarea unor clase diferite de sarcini

📖 ele alcatuiesc acel set instrumental-adaptativ bazal al oricarui individ, asigurand o relationare si o adaptare cat de cat satisfacatoare in conditii variabile ale mediului

ψ aptitudini **generale senzorio-motorii**

ψ aptitudini **generale intelectuale**

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

aptitudini generale SENZORIO-MOTORII

📖 fac referire la toate situatiile concrete care reclama discriminarea si identificarea obiectelor si efectuarea unor actiuni directe cu ele sau asupra lor, in vederea satisfacerii unor nevoi curente.

📖 schema lor de organizare si functionare include *caracteristicile rezolutiv-integrative ale analizatorilor*

ψ pragurile sensibilitatii

ψ acuitatea senzoriala,

ψ capacitatea de procesare informationala,

ψ dinamica generala a sensibilitatii,

ψ capacitatea de admisie,

ψ capacitatea de fixare-pastrare etc

📖 *caracteristicile structural-dinamice ale aparatelor motorii*

ψ viteza/rapiditate, forta, finetea si
melodicitatea miscarilor

ψ tempo si ritm

ψ precizie,

ψ complexitatea actiunilor

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

aptitudini generale SENZORIO-MOTORII ...

Care ar putea fi cateva dintre aptitudinile generale senzorio-motorii? ...

- spiritul de observatie
- coordonare manuala
- coordonare maini - picioare

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

aptitudini generale INTELECTUALE

📖 sub eticheta de aptitudini generale intelectuale se reunesc mai multe functiuni psihice care, pe de o parte sunt implicate in toate formele de activitate, iar pe de alta parte sunt proprii tuturor oamenilor: memoria, imaginatia si inteligenta.

📖 *in calitate de aptitudine generala se ia doar inteligenta*

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

aptitudini speciale

- 📖 asigura obtinerea unor performante deasupra mediei in anumite sfere particulare de activitatea profesionala.
- 📖 se structureaza si se dezvolta selectiv in interactiunea sistemica a subiectului cu continuturile obiective si conditiile diferitelor forme ale activitatii profesionale
- 📖 sunt sustinute din interior de **predispozitii** ereditare pregnant diferite si de mare intensitate, care ...
  - ψ dicteaza **directia de evolutie** a personalitatii,
  - ψ sensibilizarea in raport cu multitudinea influentelor mediului extern
  - ψ favorizeaza aceste influente in procesarea si integrarea lor pentru „uzul” ulterior

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

aptitudini speciale ...

📖 Potrivit modelului multifactorial, ele se bazeaza pe actiunea *factorilor specifici*:

ψ subsistemul auditiv, vizual si cognitiv

ψ subsistemul vizual

ψ subsistemul cognitiv

📖 Clasificarea aptitudinilor speciale: **aptitudini artistice, stiintifice, tehnice, sportive, manageriale**

📖 In interiorul fiecarei clase, se evidentiaza aptitudini cu un grad de individualizare si de specializare si mai ridicat.

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

aptitudini speciale ...

📖 Desi aptitudinea speciala se leaga de realizarea unor performante superioare mediei, ea prezinta tabloul unui continuum valoric destul de intens, facand ca **persoanele care o poseda sa se diferentieze semnificativ intre ele.**

📖 Aspectul diferential trebuie considerat intr-un *dublu sens*:

ψ ceea ce deosebeste si distanteaza pe curba performantei un subiect care poseda o aptitudine speciala, de altul care nu poseda o asemenea aptitudine – subiectul comun

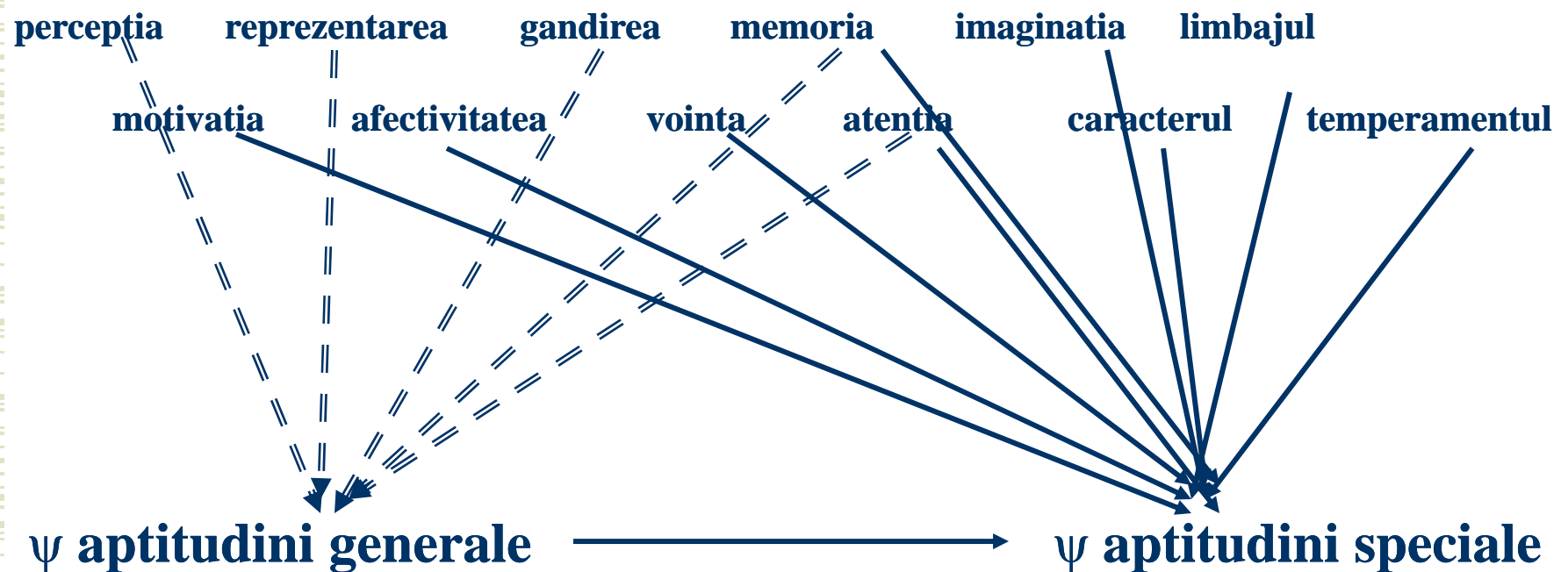
ψ nivelul de dezvoltare al aptitudinii speciale date care face ca subiectii cu acelasi tip de aptitudine sa se deosebeasca si sa se distanteze intre ei

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

Care sunt influentele celorlalte mecanisme (cognitive sau reglatorii) sau functii psihice asupra aptitudinilor?

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

Criteriile in **evaluarea** aptitudinilor poate avea 2 coordonate:

① cantitativa

ψ volumul total al sarcinilor rezolvate si, corespunzator, volumul „produselor finite” obtinute;

ψ timpul necesar rezolvarii unei sarcini individuale;

ψ timpul necesar obtinerii unui „produs finit”;

ψ intensitatea efortului depus

② calitativa

ψ gradul de dificultate si complexitate a sarcinii rezolvate

ψ noutatea si originalitatea „produsului final”

ψ valoarea in sine a „produsului final” in domeniul dat

ψ procedeul folosit in rezolvarea sarcinii

ψ diversitatea modala a sarcinilor accesibile rezolvari

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

Instrumente de masurare a aptitudinilor- testele psihologice aptitudinale

DTLA-P- DETROIT- pentru aptitudinea de invatare

- ψ 3 –9 ani si 11 luni
- ψ posibilitati si limite pentru copiii cu varsta corespunzatoare;
- ψ identificarea cazurilor liminale
- ψ prognozarea performantelor viitoare
- ψ instrument de cercetare

- ψ **domeniul lingvistic-** *coeficient verbal si non verbal*
- ψ **domeniul atentiei-** *coeficient marit (MSD, intelegere, rationament, concentrare);*
- ψ **domeniul atentiei-** *reduc (MLD, intelegere, rationament, relatii abstracte);*
- ψ **domeniul motric-** *coeficient marit (abilitati motorii complexe si fine)*
- ψ **domeniul motric-** *coeficient redus (cerinte motrice reduse)*

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

MPC- Raven

- ψ 5 ani si 6 luni- 11 ani
  - ψ claritatea capacitatii de observatie;
  - ψ gandirea clara;
  - ψ nivelul dezvoltarii intelectuale
  - ψ 36 itemi (in 3 serii: A, B, Ab)
-
- ψ **centila 95- intelect superior**
  - ψ **centila 75-95- intelect peste medie**
  - ψ **centila 25-75- intelect dezvoltat mediu**
  - ψ **centila 5-25- intelect submediu**
  - ψ **centila 0-5- retard intelctual**

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

O problema controversata o reprezinta caracterul **innascut sau dobandit...**

In psihologia clasica, exista 2 pozitii unilateral-absolutizante si diametral opuse:

ψ **ineista**

ψ **filosofia idealist-rationalista**, care afirma caracterul innascut si imanent al ideilor si principiilor (Platon, Descartes, Kant, Hegel)

ψ absolutizeaza rolul ereditatii, mediului fiindu-i recunoscut cel mult doar rolul de factor activator-declansator

ψ analiza comparativa a arborilor genealogici din care au provenit unele mari personalitati create din domeniul matematicii, tehnicii, literaturii, muzicii

ψ **genetista**

ψ **filosofia empirist-pozitivista** (senzualismul lui J. Locke, materialismul francez al sec. XVIII, cu principiul „tabula rasa”)

ψ de la natura toti oamenii sunt egali sau la fel, diferentierile intre ei in structura vietii psihice fiind introduse de catre factorii mediului extern, indeosebi de cei ai mediului socio-cultural si economic.

ψ Aptitudinea este considerata un produs exclusiv al mediului.

ψ Printr-un program educational adecvat, pe baza unui exercitiu sistematic si indelungat, la orice individ se poate forma orice aptitudine

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

O problema controversata o reprezinta caracterul **innascut sau dobandit...**

Unii autori au fost tentati sa creada ca predispozitiile determina, sunt cauza aptitudinilor, socialul nefacand altceva decat sa dezgroape ereditarul, fara a adauga nimic nou.

Psihologul american E. Thorndike era de parere ca aptitudinile ar fi inscise in gene ca purtatoare ale ereditatii.

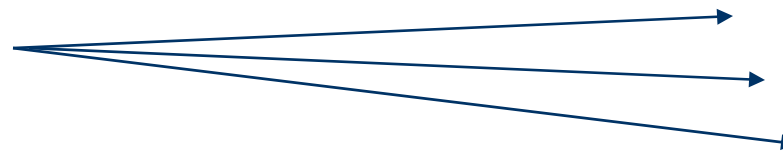
o predispozitie

→
determina fundamental (obligatoriu)

o aptitudine

In realitate, o predispozitie poate sta la baza formarii mai multor aptitudini. Ele au un caracter polivalent, constituie doar o premisa, o conditie pentru aptitudini, sunt simple potentialitati latente care faciliteaza sau impiedica formarea aptitudinilor.

o predispozitie

aptitudinea 1

aptitudinea 2

aptitudinea 3...

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

O problema controversata o reprezinta caracterul **innascut sau dobandit...**

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

O problema controversata o reprezinta caracterul **innascut sau dobandit...**

In procesul formarii aptitudinilor conteaza nu atat ereditatea sau mediul, cat calitatea lor.

- ψ O ereditate precara, asociata cu conditii sociale extrem de favorabile, nu va putea conduce la formarea unor aptitudini.
- ψ O ereditate superioara va fi neputincioasa daca conditiile de mediu sunt nesatisfacatoare.
- ψ Cand calitatea celor doua categorii de factori (ereditari si de mediu) este mult prea diferita, polarizata chiar, efectele asupra aptitudinilor sunt nefavorabile.
- ψ In anumite limite inasa, diferentele de calitate a celor doua categorii de factori pot duce la efecte benefice, aceasta ca urmare a intrarii in functiune a fenomenului compensarii.
- ψ Ideal ar fi ca factorii ereditari si cei sociali sa coincida din punct de vedere al calitatii lor, atunci performantele fiind maxime.

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

Aptitudini...

Intrebari si discutii...